

KYTIČKA POMNĚNEK PRO KARLA CHOBOTA

Jana Oppeltová – Martin Barus

*Kdo rozdupal a zahodil tu růži
na břehu řeky, v které plyne čas?
Tam v modrém lese roste zapomněnka,
královno úll, pros za nás.*

Jan Skácel

Běžně rozšířená rostlina s modrými kvítky, která v češtině i v řadě jiných jazyků svým jménem prosí o zachování paměti,¹ je předobrazem tohoto textu, v němž se údaje o životě a působení PhDr. Karla Roberta Chobota² proplétají s čerstvými vzpomínkami na něj.³ Odešel ve středu 15. června 2022 a následující pondělí se s ním ve smuteční síni novojičínského městského hřbitova rozloučila nejen jeho rodina, rovněž řada známých, někdejších posluchačů, kolegů i blízkých přátel. Velké množství těch, kteří jej chtěli doprovodit, zrcadlilo jeho rozsáhlé a přitom neokázané působení – nebyl jen dlouholetým ředitelem Státního okresního archivu v Novém Jičíně a vysokoškolským učitelem, ale také neúnavným organizátorem kulturního života, badatelem i znalcem regionální historie, umění a místních tradic.

Přitom z regionu, s nímž byl takto srostlý, nepocházel – narodil se v Doubravě (okr. Karviná) 12. prosince 1948. Jeho otec Adolf byl původně obchodníkem s metráží, posléze působil na dole Doubrava, maminka Božena byla v domácnosti. V roce 1957 se rodina, čítající i mladší dceru Renatu, přestě-

¹ Hoskovec, Ladislav: *Melancholické pomněnky. Modré květiny, které se často objevují v básních*. In: https://www.lidovky.cz/relax/zajimavosti/melancholicke-pomnenky-modra-kvetiny-kttere-se-casto-objevuji-v-basnich.A210607_141033_in-zajimavosti_ape; [cit. 5. 9. 2022] uvádí: že český název květiny vznikl patrně až v 19. století překladem německého jména „Vergissmeinnicht“. Významově podobný tvar mají i další jazyky (angličtina: „forget-me-not“, francouzština: „ne m'oubliez-pas“, ruština: „nězabudka“). Středověký název květiny byl pravděpodobně „myší ouško,“ což autorům připomenulo oslavu sedmdesátin protagonisty tohoto příspěvku.

² Autorka čerpala především z medailonku, který vyšel k sedmdesátinám Karla Chobota: ŠUSTALA, Pavel – MÜLLER, Karel – BARTEČEK, Ivo – BĚLÍKOVÁ, Marie – BĚLÍK, Jaroslav – DVOŘÁČKOVÁ, Sylva: *Jubilantu PhDr. Karlu Chobotovi (*12. 12. 1948)*. Vlastivědný sborník Novojičínska, 68, 2018, s. 167–172. Dále pak z nekrologu ŠUSTALA, Pavel – WESSELY, Pavel: *Karel Chobot odešel?* Novojičínský zpravodaj, 2022, č. 8, 21. 7. 2022, s. 9 a poznámek dcery Lenky Chobotové pro řeč na posledním rozloučení. Využity byly též vlastní životopisy Karla Chobota a další údaje z jeho osobního spisu uloženého v Archivu Univerzity Palackého, fond Rektorát, kart. 503, pořad. č. 9454.

³ Vzpomínky v textu odlišené kurzivou jsou Martina Baruse.

hovala do Dlouhé Loučky (okr. Olomouc), kde Karel Chobot dokončil základní devítiletou školu, poté postoupil na Střední všeobecně vzdělávací školu v Uničově, kde roku 1967 získal maturitu. V následujících letech studoval na filozofické fakultě brněnské univerzity (nesoucí v té době jméno Univerzita Jana Evangelisty Purkyně) obor archivnictví, v té době pod vedením prof. PhDr. Jindřicha Šebánka, DrSc. a prof. PhDr. Sáši Duškové, DrSc.

Na oba své učitele často a barvitě vzpomínal, neboť je – stejně jako další ze zásadních postav oboru – měl možnost poznat z méně oficiální strany. Nezapomenutelně tak třeba líčil, jak byl v roce 1970 jakožto student pozván profesorem Šebánkem na oslavu jeho 70. narozenin do elegantní prvorepublikové vily v Brně na ulici Mathonova 62. Stejně tak rád vzpomínal i na každoroční Šebánkiády, které se u příležitosti narozenin pana profesora odehrávaly kolem 12. října na katedře za přítomnosti stávajících i bývalých posluchačů.

V květnu 1972 tak zakončil svá vysokoškolská studia státní závěrečnou zkouškou a obhajobou práce s názvem Středověké rukopisy Ovidiova díla v českých zemích. Již 19. července 1972 nastoupil v tehdejší Státní archiv v Opavě, zde však působil jen necelé dva měsíce. Po absolvování roční vojenské služby v Berouně a Terezíně se však už do Opavy z kádrových důvodů (příbuzní v zahraničí) nevrátil a 3. září 1973 přijal místo odborného archiváře v Okresním archivu v Novém Jičíně. Po odchodu Jaroslava Štindla již 1. ledna 1974 převzal vedení archivu a stejně jako on se nevěnoval jen péči o archiv, ale i širokému spektru kulturních aktivit. Svého předchůdce pak po letech charakterizoval jako „skvělého člověka renesančního ducha, výborného společníka, neumějícího se přetvařovat, přítele, který uměl pomoci a dovedl se radovat z úspěchů druhých,“ což jsou kvality, které bychom mohli připsat i Karlu Chobotovi.

Ten ve vzpomínce na Jaroslava Štindla také napsal, že byl pro něj „učitelem archivní praxe, který jej mimo jiné naučil mít rád starobylé město Nový Jičín, Beskydy a vůbec ten půvabný region zvaný Kravařsko.“⁴ Ač v jednom z rozhovorů připustil, že jej Nový Jičín původně příliš nezaujal a sám, cítě se jako dítě velkoměsta, toužil po návratu do Brna, tak nakonec zakotvil na Novojičínsku natrvalo. Zde se také v polovině osmdesátých let oženil s Danuší Kyselou, narodily se jim dvě děti – dcera Lenka (1985) a syn Filip (1987) a celá rodina se trvale usadila ve Straníku, části Nového Jičína. Ještě před tím završil vysokoškolské vzdělání rigorózním řízením na své alma mater v Brně, která mu diplomem z 23. dubna 1982 přiznala titul PhDr. Na přelomu let 1982

⁴ CHOBOT, Karel: *Štindl Jaroslav*. In: <https://www.regionpoodri.cz/o-regionu/osobnosti/1105-stindl-jaroslav> [cit. 5. 9. 2021].

a 1983 absolvoval mezinárodní archivní stáž v Národním archivu v Paříži, která pro něj znamenala zásadní zkušenost.

V archivní práci se věnoval pořádání a inventarizaci desítek fondů – archivů měst Bilovec, Fulnek, Frenštát pod Radhoštěm, Okresního národního výboru i Okresního úřadu Nový Jičín či Beskydského divadla, abychom vzpomenu ty největší a nejvýznamnější. Zabýval se předarchivní a archivní péčí, jezdil na skartace po celém okrese, stejně tak objížděl i rozptýlené a mnohdy nevyhovující depozitáře, jejichž stav barvitě líčil svým pozdějším studentům. Dokázal využít změny poměrů po roce 1989 a zejména díky jeho úsilí a nasazení se podařilo roku 2000 otevřít novou archivní budovu, která zajistila vhodné podmínky pro archiválie a důstojné podmínky pro pracovníky, badatele i návštěvníky archivu. V roce 2014 pak oslavil úctyhodných čtyřicet let ve funkci ředitele nyní již Státního okresního archivu v Novém Jičíně, aby se ve stejném roce této funkce vzdal a následující čtyři roky zajišťoval potřebnou kontinuitu práce coby řadový zaměstnanec.

Jednou z neopominutelných součástí jeho pedagogického působení byl důraz na pojmání archivu nejen jako státního úřadu a paměťové instituce, ale také jako součásti společenského a kulturního života daného města a regionu. Sám toto naplňoval v úplnosti, a to jak podobou novostavby novojičínského okresního archivu, kde byl samozřejmostí přednáškový sál, tak i osobní angažovaností v rámci kulturního života Nového Jičína, kde se bez jeho moderování neobešly nejen každoroční městské slavnosti či vystoupení pěveckého sboru Ondráš, ale i mnohé další akce. Až později jsem si uvědomil, že jeho činorodé působení v Klubu rodáků a přátel města Nového Jičína, který spoluzakládal, mělo (či přinejmenším mohlo mít) zásadní dopad na informovanost místních vlastivědných nadšenců a dalších lokálních badatelů ohledně fungování a možností místního okresního archivu. Opomenout nelze ani jeho vlastní příspěvky k dějinám Novojičína publikované v místních zpravodajích a obdobných „neprestížních“ (a tedy nebodovaných) periodických. Mnohokrát nám na přednáškách kladl na srdce, že právě touto striktně vzato nearchivní činností získává archiv na významu a snadněji tím obhazuje svou roli ve společnosti. Je zřejmé, že takovéto pojetí má větší význam spíše typicky právě pro okresní archivy než pro větší archivní instituce, ovšem zároveň je nutné konstatovat, že v rámci současných, často spíše do sebe zahleděných debat o budoucnosti a směřování českého archivnictví, takovýto pohled na archiv absentuje.

Hlubokou angažovanost Karla Chobota v odkrývání historie, uměleckých i lidových tradic Kravařska odráží i řada studií i publikací, na nichž se podílel jako autor i redaktor. Z rozsáhlejších, které vzpomíná článek publikovaný k jeho sedmdesátinám, lze převzít dvousvazkový *Okres Nový Jičín, Místopis*

obcí (Nový Jičín 1996, 1998), *Almanach obětí nacismu okresu Nový Jičín* (Nový Jičín 1998), *Osobnosti Novojičína* (Nový Jičín 2000), *Jak šel čas, aneb Půl století pěveckého sboru Ondráš Nový Jičín* (Nový Jičín 2001), *Historie a současnost Nemocnice s poliklinikou v Novém Jičíně* (Nový Jičín 2004), *Nový Jičín a jeho výtvarní umělci* (Nový Jičín 2006), *Historie a současnost podnikání na Novojičíně* (Nový Jičín 2008), *Nový Jičín historický a současný* (Nový Jičín 2010), *Polouvsí* (Nový Jičín 2012), *Místopis města Nového Jičína I. svazek, Purkmistři a starostové do roku 1945* (Nový Jičín 2013), *Místopis města Nového Jičína II. svazek, Procházky Novým Jičínem* (Nový Jičín 2014), katalog k výstavě 700 let města Nový Jičín (Nový Jičín 2013), sborník z úspěšného sympozia *Piaristé v Příboře* (Nový Jičín 1994). Připravil reprezentativní edice *Vlastního životopisu Františka Palackého* (Nový Jičín 1998) a *Privilegií měst, městeček a vsí z území okresu Nový Jičín z let 1293–1775* (Nový Jičín 2000).⁵ Často se však jednalo o drobné popularizační články zaměřené na nejrůznější výročí, připomínky významných osobností, včetně vlastivědných badatelů a kolegů archivářů.

S těmito aktivitami šla ruku v ruce i zainteresovanost Karla Chobota v různých redakčních radách a odborných gremiích: od roku 1975 byl členem a posléze předsedou redakční rady Vlastivědného sborníku okresu Nový Jičín (dnes Vlastivědného sborníku Novojičína), zasedal v redakčních radách Novojičínského zpravodaje a Hlasů muzea ve Frenštátě pod Radhoštěm a do všech tří periodik hojně přispíval. Byl členem redakčních rad Vlastivědných listů Slezska a Severní Moravy (1996–2016) i Sborníku archivních prací (2000–2007), který má celostátní působnost. Byl dlouholetým aktivním členem České archivní společnosti (mezi lety 2008–2014 dokonce jejím místopředsedou) a v roce 2018 byl oceněn i čestným členstvím v této stavovské korporaci. Z rukou ministra vnitra roku 2009 obdržel medaili „Za zásluhy o české archivnictví“ a pamětní medaili obdržel i od ředitele Zemského archivu v Opavě. U příležitosti jeho sedmdesátých narozenin byl také vyučujícími a posluchači Katedry historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého dekorován Řádem myši archivní za zásluhy, které si získal při výuce a formování generací studentů oboru archivnictví.

K pedagogickému sboru pro nedávno konstituovaný magisterský obor archivnictví se Karel Chobot připojil počátkem školního roku 1992/1993 patrně zásluhou budoucího děkana doc. PhDr. Jindřicha Schulze, CSc. či jeho kolegů z oboru – PhDr. Karla Müllera (ředitele Zemského archivu v Opavě, který zde v prvním a druhém ročníku učil předmět *Sfragistika a heraldika*) a PhDr. Bohdana Kaňáka, Ph.D. (tehdy pracovníka, dnes vedoucího Státního okresního

⁵ Jeho úplnou bibliografii, kterou připravuje dcera Lenka Chobotová, otiskne v nejbližším svazku Vlastivědný sborník Novojičína.

archivu v Olomouci, specializujícího se na paleografii). Svou roli v příchodu Karla Chobota na olomouckou katedru historie nepochybně sehrál i tehdejší ředitel olomouckého okresního archivu PhDr. Vladimír Spáčil, který předmět *Archivní teorie a praxe*, procházející prvním až čtvrtým ročníkem studia, do té doby garantoval. Po podání přihlášky do konkurzu na místo docenta nebo odborného asistenta pro obor pomocných věd historických se zaměřením na novověkou paleografii a diplomatiku v oboru archivnictví, datované 23. června 1992, tak Karel Chobot získal poloviční úvazek a – pokud byly naplněny všechny ročníky – celkem osm hodin týdně. Postupně se jeho pedagogické zatížení měnilo – stalo se tak proměnou magisterského studia na bakalářský i zavedením speciálního kurzu *Archivnictví pro historiky*. S přetržkou let 1997–1999, kdy se výuky na základě konkurzu ujala doc. PhDr. Marie Macková, Ph.D., tehdejší ředitelka Okresního archivu v Ústí nad Orlicí, zde působil až do roku 2010, následujících devět let pak na základě pravidelně obnovované dohody o provedení práce.

Karel Chobot přednášel (jak je zvykem i dnes) přímo v budově olomouckého archivu, což již samo o sobě bylo specifické a formativní – pro nás jako studenty již příchod na výuku znamenal změnu prostředí a dovolil nám vnímat tuto instituci z poněkud jiné stránky. Dr. Chobot nás seznamoval se základy oboru – legislativou, archivní sítí a pojmy, vzhledem ke svému dlouholetému působení v novojičínském archivu však teorii vždy náležitě dokladoval praktickými příklady ze života. V paměti mi utkvěl především důraz na schopnost archiváře oddělovat důležité a k uchování určené dokumenty od těch písemností, které patřily – jak se s drobným úsměvem vyjadřoval – do „sběrných surovostí“.

Plnohodnotnou složkou Chobotovy výuky byly také četné exkurze do různých pražských a brněnských archivů konané většinou v každém semestru. Pro nás studenty byly zajímavé a veselé už jen ty společné několikahodinové cesty vlakem, ale samozřejmě i návštěvy jednotlivých archivů, které nám ukazovaly různorodost těchto institucí i materiálů v nich uchovávaných. Zvláště pokud se propojily s něčím, co nám vtloukali do hlavy v jiných předmětech – nikdy nezapomenu, jak jsme se spolužačkou ze zvědavosti a podle našeho mínění nepozorovaně (krytí zády ostatních) otevřeli v Archivu města Brna krabici s proslulými městskými privilegii maius a minor, což ovšem neušlo pozornému oku pana doktora, který nám s úsměvem pohrozil prstem, a my krabici zase raději rychle zavřeli. Exkurze pak vždy končily doporučením pana doktora, abychom se sami vydali do nějaké blízké vinárny zhodnotit naše dojmy, přičemž v Brně neopomenul nějaký takový podnik i doporučit.

Osobitě pak přistupoval k výkladu o dějinách archivnictví. Opakovaným kouskem snad pro každý ročník bylo představení sporu o pojetí tzv. osobního

fondu mezi pražským profesorem Václavem Vojtíškem a brněnským archivářem Vladimírem Hrubým, když dva ze studentů pasoval do role těchto osobností, ponechal jim týden na přípravu, a pak v hodině přehrání tohoto sporu zdatně režíroval a nechával občas vygradovat až za hrany akademické debaty.

Tento – ve výuce spíše neobvyklý – smysl pro dramaticčnost a past na pozornost posluchačů se mohl v plné míře prezentovat při moderování – zprvu zejména koncertních vystoupení pěveckého sboru Ondráš i sboru Ondrášek, posléze i novojičínských městských slavností. Zájem o hudbu, znalost historie i přirozený šarm Karla Chobota se uplatňovaly při organizaci řady nejrůznějších kulturních podniků v regionu, kde byl vítaným průvodcem, kultivovaným moderátorem i zasvěceným přednášejícím. Od roku 1987 byl téměř třicet let kronikářem města Nový Jičín, a tak různé události nejen spoluorganizoval, ale také věrně zaznamenával. Stál u zrodu Klubu rodáků a přátel města Nového Jičína, založeného roku 1994 a aktivně spolupracoval na programech tamního Literárního klubu, vzniklého již v roce 1976.

Stopa Karla Chobota na Katedře historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého je však podobně mnohotvará a bylo by škoda ji pominout jen připomínkou jeho dlouholetého pedagogického působení, zahrnující i vedení diplomových prací a pravidelnou účast na státních závěrečných zkouškách oboru archivnictví. Vedle toho přispěl i k získání akreditace tohoto studijního programu. Podílel se na posledních vydáních publikace doc. PhDr. Josefa Bartoše, DrSc. *Úvod do archivnictví pro historiky* v letech 1995 a 2000.⁶ Katedru, její pedagogy a studenty zapojil i do dalších aktivit, na nichž se podílel: Vyjednal pořádání dvouletého archivního kurzu pro středoškolské odborné pracovníky archivů, kde se katedra stala spoluorganizátorem,⁷ participoval na čtrnácti ročnících celostátní soutěže středoškolských studentských prací s názvem *Čtenice*, kterou pořádala Palackého rodná obec Hodslavice a členové

⁶ První vydání: BARTOŠ, Josef: *Úvod do archivnictví pro historiky*. Olomouc 1967; Týž: za spolupráce Karla CHOBOTA: *Úvod do archivnictví pro historiky*. Olomouc 1995; BARTOŠ Josef – CHOBOT, Karel: *Úvod do archivnictví pro historiky*. Olomouc 2000.

⁷ Organizátorem kromě Katedry historie FF UP byla i Archivní správa Ministerstva vnitra ČR a kurz byl určen pro odborné archivní pracovníky v činné službě, kteří měli maturitou ukončené středoškolské vzdělání. Kurz se odehrával jednou za čtrnáct dní vždy v pátek, ukončen byl závěrečnou zkouškou a vypracováním archivního inventáře. Podle vzpomínek Karla Chobota šlo celkem o tři běhy – jeden se odehrál v blíže neurčených devadesátých letech, druhý pak od září 2001 do června 2003 a třetí od září 2006 do června 2008. Součástí poslední školy byla i dobrovolná archivní škola v přírodě organizovaná v prostorách kláštera karmelitánů v Kostelním Vydří.

katedry odborně garantovali.⁸ Podílel se na organizaci Studentské vědecké soutěže o Cenu univ. prof. PhDr. Sáši Duškové, DrSc., určené pro vysokoškolské studentské práce z archivnictví a pomocných věd historických.⁹

I když od léta roku 2020 Karel Chobot na katedře historie nepůsobil ani jako externista,¹⁰ zůstal v živém kontaktu s jejími členy a některými z bývalých absolventů, jak o tom svědčí poslední vzpomínka:

Díky přátelským vztahům jeho dcery (mimochodem také olomoucké absolventky a dnes pracovnice novojičínského archivu) a mé manželky jsem měl v posledních letech možnost svého někdejšího vyučujícího potkávat znovu, a to dokonce při návštěvách v jejich hezkém rodinném domku poblíže Nového Jičína. Snad mne ani nepřekvapilo, že jeho šarmantní chování, které jsem znal z univerzitního prostředí, mu bylo vlastní i doma, kde k němu připojoval i srdečnou pohostinnost. Když jsme byli u Chobotových na přelomu dubna a května 2022, byla již zdravotní prognóza jasná a neodvratitelná. Pan doktor byl tehdy poměrně vyčerpaný, což však bylo nepochybně způsobeno i předchozí účastí na valné hromadě České archivní společnosti v Praze (o níž vyprávěl, přičemž ho mrzela neúčast olomoucké studentské sekce archivní společnosti na této akci), ovšem celkově působil klidně, vyrovnaně a do budoucnosti se ještě obracel s nadějí k lepšímu. Právě proto mne ve středu 15. června zpráva o jeho skonu bolestně zaskočila.

Zmíněná zpráva zaskočila mnohé, ale stejně jako v úvodních verších básně Jana Skácela není možné „na břehu řeky, v níž plyne čas“ zapomenout na PhDr. Karla Chobota. Obdobně jako drobné kvítky pomněnek vykvetou z jara na mnohých březích, tak s námi přirozeně zůstávají jeho texty, ohlasy na jeho přednášky a vzpomínky na setkání s ním. Ne mňoubliiez-pas.

⁸ První ročník soutěže se konal na podnět absolventky Univerzity Palackého PhDr. Zory Kudělkové roku 1998, hlavní odbornou garantkou čtrnácti ročníků byla prof. PhDr. Libuše Hrabová, CSc.

⁹ Soutěž studentských prací vyhlašovala Česká archivní společnost ve spolupráci s vysokoškolskými pracovišti a společností BACH systems s.r.o. už od školního roku 2003/2004 a Karel Chobot zde sehrál roli důležitého iniciátora, organizátora a člena poroty. Dbal také o to, aby olomoucká katedra historie zde byla vhodně zastoupena. Soutěž později získala jméno paní profesorky a v lichých letech byla vyhlašována v oboru archivní teorie, praxe a dějin správy, v sudých pak pro práce z pomocných věd historických, v současné době se jedná o jejím obnovení.

¹⁰ Od školního roku 2019/2020 se výuky archivnictví pro posluchače stejnojmenného oboru ujal PhDr. Jan Štěpán, Ph.D. z olomoucké pobočky Zemského archivu v Opavě, Karel Chobot ještě ve stejném roce učil předmět *Archivnictví pro historiky*.

PhDr. Jana Oppeltová, Ph.D.
Katedra historie
Filozofická fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci
Na Hradě 5
771 80 Olomouc
Česká republika
e-mail: jana.oppeltova@upol.cz

Mgr. Martin Barus
Biskupství litoměřické
Dómské náměstí 1/1
412 01 Litoměřice
Česká republika
e-mail: barus@dltn.cz